

Македонско здружение на млади правници

Коментари на Македонското здружение на млади правници (МЗМП) на Предлог Законот за странци од април 2018 година

Дефинирање на поими

Член 2

Одделни изрази употребени во овој закон го имаат следното значење:

1) „Странец“ е лице кое не е државјанин на Република Македонија и лице без државјанство, односно лице кое ни една држава по сила на својот закон не го смета за свој државјанин.

2) „Покровител“ е странец кој законски престојува во Република Македонија и поднесува барање за семејно обединување.

3) „Законски престој“ е престој на странец врз основа на одобрение издадено од надлежен орган на Република Македонија со кое му се дозволува на странецот законски да престојува на нејзината територија.

4) „Непридружуван малолетник“ е странец кој е на возраст до 18 години живот и кој влегол во Република Македонија без придружба на родител или старател, односно по пристигнувањето во Република Македонија останал без нивна придружба.

5) „Ранливи лица“ се малолетници, непридружувани малолетници, лица со инвалидитет, стари лица, трудници, самохрани родители со малолетни деца или лица кои биле предмет на тортура, силување или други сериозни форми на психичко, физичко или сексуално насилство.

Коментар на чл. 2 (4 и 5): МЗМП предлага да се користи терминот „дете“ наместо „малолетник“, во согласност со терминологијата од Конвенцијата за правата на детето. На меѓународно ниво се прави дистинкција помеѓу непридружувани и одвоени деца, па според тоа потребно е да се рефлектира ова во законот. Термините се дефинирани во Меѓуагенциските водечки принципи за непридружувани и одвоени деца (2004), на следниот начин:

„Одвоени деца се оние кои се одвоени од двајцата родители, или од претходниот правен или обичаен примарен старател, но не мора да значи дека се одвоени и од други роднини. Со оглед на тоа, оваа категорија може да вклучува деца придружувани од друг возрасен член на семејството. Непридружуваните деца (исто така нарекувани непридружувани малолетници) се деца кои биле одвоени од двајцата родители и други роднини, и кои не добиваат грижа од возрасно лице кое, според закон или обичај, е одговорно за пружање на таква грижа.“

6) „Меѓународна заштита“ е статус на бегалец или статус на лице под супсидијарна заштита согласно закон.

7) „Опасност по јавното здравје“ е секоја болест со потенцијал да прерасне во епидемија како што е дефинирано во меѓународните здравствени прописи на Светската здравствена организација и други инфективни болести или болести предизвикани од паразити, доколку се предмет на заштитните одредби што се применуваат над граѓаните на Република Македонија по препорака од надлежен орган во определен период.

Македонско здружение на млади правници

8) „Дозвола за престој“ е секое одобрение издадено од надлежен орган на Република Македонија со кое му се дозволува на странецот законски да престојува на нејзината територија.

9) „Краткорочен престој“ е престој на странец со виза или без виза, во траење не подолго од 90 дена во било кој период од 180 дена, а кој период му претходи на секој ден на престојот, доколку со овој закон или со ратификуван меѓународен договор поинаку не е определено.

10) „Привремен престој“ е престој кој му се одобрува на странец кој има намера да престојува во Република Македонија согласно овој закон.

11) „Постојан престој“ е престој кој му се одобрува на странец кој најмалку пет години пред поднесувањето на барањето за одобрување постојан престој непрекинато престојувал на територијата на Република Македонија врз основа на одобрен привремен престој, доколку со овој закон поинаку не е определено.

12) „Валидна патна исправа“ е патна исправа чиј рок на важност не е поминат и која не е лажна, преправена или фалсификувана.

13) „Виза“ е дозвола за влез и краткорочен престој или транзит на странец што ја издава надлежен орган на Република Македонија.

14) „Визен режим на Република Македонија“ е листа на држави чии државјани задолжително треба да поседуваат виза кога ја преминуваат границата на Република Македонија и на оние држави чии државјани се изземени од таа обврска.

15) „Член на екипаж на воздухоплов“ е лице кое поседува пилотска дозвола или сертификат односно потврда за член на екипажот согласно Анекс 9 од Конвенцијата за Цивилна воздушна пловидба од 7.12.1944 година.

16) „Морепловец, поморско лице во транзит или морнар“ е лице кое е носител на поморска книшка или друга исправа која се признава како документ за идентификација на морепловците, согласно одредбите од меѓународните договори.

17) „Национален визен информациски систем“ (во натамошниот текст: Н-ВИС) е електронска информациска база за прием, размена, обработка и чување на податоци во постапките за издавање визи.

18) „Работа на странци“, е вработување, сезонско вработување и работење на странец кој е упатен работник.

19) „Одлука за враќање“ е решение кое го донесува Министерството за внатрешни работи, со кое се утврдува незаконски престој на странецот и му се определува обврска за напуштање на Република Македонија.

20) „Протерување“ е одлука за враќање во смисла на точка 19 на овој член, придружена со забрана за влез.

21) „Забрана за влез“ е мерка која се изрекува на странецот од страна на Министерството за внатрешни работи, со која се определува временски период во кој истиот не може да влезе во Република Македонија.

22) „Доброволно враќање“ е период определен со одлуката за враќање, во кој странецот е должен, самостојно или потпомогнато, да ја напушти територијата на Република Македонија.

23) „Отстранување“ е спроведување на обврската за враќање на странецот односно напуштање на територијата на Република Македонија.

24) „Ризик од бегство“ е постоење на причини во поединечни случаи што се засновани на објективни критериуми, кои укажуваат на тоа дека странецот кој е предмет на постапка за враќање може да побегне.

Македонско здружение на млади правници

25) "Ученик" е странец кој е запишан на домашна образовна установа со цел да следи настава на одобрена наставна програма за основно или средно образование која одговара на ниво 1, 2 или 3 од Меѓународната стандардна класификација на образование, во контекст на програмата за размена на ученици или образовен проект управуван од образовна установа, согласно закон;

26) „Студент“ е странец кој е запишан на домашна високообразовна установа, запишана во Регистарот на високо образовни установи, заради редовно студирање, со цел стекнување високообразовна квалификација, вклучително дипломи, сертификати или докторски степени во високо образовната установа, што може да опфати подготвителен курс кој претходи на таквото образование согласно закон;

27) "Истражувач" е странец кој се има стекнато со академски степен доктор на науки или соодветна високообразовна квалификација, која на тој државјанин на трета земја му овозможува пристап до докторски програми избрани од организација за истражување, кој е избран од страна на организација за истражување и на кој му е одобрено прифаќањето на територијата на земја-членка на Европската Унија заради спроведување на истражувачки активности за кои обично е потребна квалификација.

Глава IV ПРЕСТОЈ НА СТРАНЦИ

1.Краткорочен престој

Дефинирање на краткорочен престој

Член 67

(1) Краткорочен престој во смисла на овој закон, се смета престој на странец со виза или без виза, доколку со овој закон или со ратификуван меѓународен договор поинаку не е определено.

(2) Странец кој ги исполнува условите за влез од членот 11 од овој закон, краткорочно престојува во Република Македонија најмногу 90 дена во било кој период од 180 дена кои претходат на секој ден престој во Република Македонија.

(3) При утврдување на времетраењето на краткорочниот престој од ставот (2) на овој член, не се зема предвид времето на претходно одобрениот привремен или постојан престој на територијата на Република Македонија.

(4) Странецот од ставот (1) на овој член кој краткорочно престојува без виза, може да престојува во Република Македонија од истите причини што се дозволени за странците кои мораат да имаат виза.

(5) Странец нема краткорочен престој во смисла на ставот (1) на овој член, ако:

- незаконски влегол во Република Македонија,
- нема валидна виза, доколку му е потребна согласно визниот режим на Република Македонија,
- ја искористил визата или истекла важноста на издадената виза,
- престојувал подолго од 90 дена во било кој период од 180 дена кои претходат на секој ден престој во Република Македонија и
- е доведен од државната граница во просториите на судот заради спроведување на прекршочна или кривична постапка, а не му е дозволен влез во Република Македонија.

Македонско здружение на млади правници

Коментар на чл. 67 ст. 5 ал. 1: Согласно оваа одредба странец нема да добие краткорочен престој ако незаконски влегол на територијата на РМ. Ако се земе предвид дека најчесто лицата кои остваруваат влез поради хуманитарни причини преминуваат незаконски во РМ, тогаш најранливите категории на лица како жртвите на трговија со луѓе и непридружуваните деца во мешаните миграциски движења нема да бидат во можност да добијат краткорочен престој. Следствено, потребно е по став 5 да се додаде став 6 кој ќе гласи:

(6) „По исклучок од ставот (5) на овој член, на странец ќе му се одобри краткорочен престој ако тоа е од хуманитарни причини, од причини од национален интерес на Република Македонија или врз основа на обврските што произлегуваат од ратификуван меѓународен договор.“

Надлежност за донесување решение за одобрување привремен престој

Член 75

(1) За барањето на странецот за одобрување привремен престој во Република Македонија одлучува Министерството за внатрешни работи со решение.

(2) Решението со кое се дозволува привремен престој, Министерството за внатрешни работи го издава во рок од 30 работни дена од денот на приемот на барањето - доколку барањето е поднесено во Министерството за внатрешни работи, односно 60 работни дена - доколку барањето е поднесено во дипломатско-конзуларното претставништво на Република Македонија или преку дипломатско или конзуларно претставништво на држава со која Република Македонија има потпишано договор за конзуларно застапување во трети земји, преку надворешните даватели на услуги или трговски посредници до надворешните даватели на услуги.

(3) Странецот кој поднел барање за одобрување на привремениот престој во Министерството за внатрешни работи согласно овој закон, може да остане во Република Македонија до донесувањето на конечна одлука по неговото барање, за што Министерството за внатрешни работи му издава посебна потврда.

Коментар на чл. 75 ст. 3: Наместо „конечна“ треба да стои „правосилна“ одлука, затоа што вака поставена одредбата ја доведува под прашање суспензивноста на правиот лек.

(4) По исклучок од став (2) на овој член, роковите можат да бидат продолжени најмногу за 30 работни дена, особено кога е потребно дополнително разгледување на барањето.

(5) При разгледување на барањето за одобрување на привремен престој ќе се има во предвид најдобриот интерес на малолетните деца.

(6) Во случај кога со решението од став 1 на овој член се одбива барањето за одобрување на привремен престој во Република Македонија во решението се наведуваат причините за одбивање на барањето.

(7) Решението од ставот (1) на овој член, се внесува (скенира) во Н-ВИС системот и дипломатско-конзуларното претставништво предава испечатена копија на скенираното решение каде што странецот го поднел.

(8) Странецот со потпис и датум го потврдува приемот на решението на испечатената копија на скенираното решение.

Македонско здружение на млади правници

(9) Во случаите предвидени со член 77 став (3) од овој закон решението може да го подигне и овластениот претставник на странецот или на правното лице.

(10) Против решението од ставот (1) на овој член, странецот има право на жалба во рок од осум дена од денот на приемот на решението до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

(11) Решението на Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен ќе се донесе во рок од 30 дена од денот на поднесувањето на жалбата.

(12) Против решението на Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен може да се поведе управен спор пред надлежен суд, согласно Законот за управните спорови.

Член 77

(1) Странецот задолжително треба да има решение со кое му се одобрува привремен престој во Република Македонија пред неговото прво влегување во Република Македонија по тој основ, доколку барањето се поднесе во дипломатско-конзуларното претставништво на Република Македонија.

(2) При првото влегување во Република Македонија странецот од ставот (1) на овој член, покрај решението за одобрување привремен престој потребно е да поседува и виза за регулирање привремен престој (виза Д).

(3) По исклучок од ставот (1) на овој член, кога постапката за привремен престој странецот, овластен претставник на странецот или на правно лице ја започнува во Република Македонија, согласно овој закон, на странецот ќе му се издаде виза за регулирање привремен престој (виза Д), доколку во дипломатско-конзуларното претставништво на Република Македонија го приложи решението со кое му се одобрува привремен престој.

Коментар на чл. 77: Овде е нејасно зошто кога веќе му е издадена дозвола за престој на странецот, потребно е да се извади и виза за регулирање на дозволата за престој. Вака поставен, членот предвидува дека странецот треба прво да дојде во државата како турист, потоа да поднесе барање за привремен престој кое откако ќе се одобри од МВР, да се врати со решението во дипломатско конзуларното претставништво каде ќе извади виза за регулирање на привремен престој (виза Д). Ова непотребно ја отежнува и оптоварува целата постапка.

Времетраење на привремениот престој

Член 111

(1) На членовите на потесното семејство на покровителот кој има одобрен привремен престој во Република Македонија им се одобрува привремен престој за период до една година, со можност истиот да се продолжува за ист временски период како и одобриениот привремен престој на покровителот.

(2) На членовите на потесното семејство на покровителот кој има одобрен постојан престој им се одобрува привремен престој за период до една година со можност, под услови утврдени со овој закон, истиот да се продолжува до стекнување на услови за постојан престој.

(3) Покрај причините утврдени во членот 79 став (4) од овој закон, престојот од ставот (1) на овој член, нема да се продолжи и ако се утврди дека:

Македонско здружение на млади правници

- покровителот и членовите на неговото потесно семејство не живеат во вистинска брачна семејна заедница,
- се утврди дека брачниот другар е во брак, или е во постојан долготраен однос со друго лице,

Коментар на чл. 111 ст. 3 ал. 2: Се поставува прашањето како ќе се утврдува постојаниот долготраен однос со друго лице и дали со тоа се навлегува во правото на приватен и семеен живот загарантирано со чл. 8 од Европската конвенција за човекови права. Односите помеѓу брачните другари се интимна работа и не можат да послужат како причина и основ за одбивање или прекинување на дозволата за престој на брачниот другар на покровителот и во ситуација кога „има контакти со други лица“ се додека нивниот брак е важечки и не се раскинува со правосилна судска одлука.

- се утврди дека во постапката за одлучување по поднесеното барање за продолжување на привремениот престој биле дадени невистинити или погрешни информации или биле користени фалсификувани, туѓи или неважечки документи или е извршена измама на друг начин,

- постојат основи за сомневање дека бракот со покровителот кој има одобрен престој во Република Македонија, односно посвојувањето или старателството над малолетните деца е склучено по договор и ако

- престојот на покровителот му престанал, а членот на семејството не ги исполнува условите за добивање на автономна дозвола за престој.

(4) Околностите од ставот (3) на овој член можат да се утврдат од изјави на засегнати лица или од трети лица, врз основа на писмена документација или проверки извршени од страна на Министерството за внатрешни работи.

(5) При одлучување за одобрување на продолжување на привремениот престој од ставот (1) на овој член, се земаат во предвид должината на престојот на странецот во Република Македонија, неговите лични, семејни односи, како и постоењето на фамилијарни, културни и социјални врски со неговата земја на потекло.

Брак по договор

Член 113

(1) Брак по договор, во смисла на овој закон, претставува брак склучен меѓу државјанин на Република Македонија или странец кој има одобрен престој во Република Македонија со странец, со единствена цел за избегнување на условите за влез и престој утврдени со овој закон и одобрување на престој во Република Македонија.

(2) Основи за сомневање дека бракот е склучен по договор постојат особено, ако:

- брачните другари не живеат заедно,
- постои недостиг на соодветен придонес кон одговорностите кои произлегуваат во бракот,

Коментар на чл. 113 ст. 2 ал. 2: Се поставува прашањето како ќе се утврдува соодветниот придонес кон одговорностите кои произлегуваат од бракот и дали со тоа се навлегува во правото на приватен и семеен живот загарантирано со чл. 8 од Европската конвенција за човекови права.

Македонско здружение на млади правници

- давање на противречни информации за лични податоци за другиот брачен партнер (име и презиме, адреса, националност, работа и слично), за околности на нивната права средба или други важни лични информации,
 - брачните другари не се сретнале пред бракот,
 - брачните другари не зборуваат јазик што е разбирлив за двајцата,
 - извршено е плаќање на одредена сума на пари за склучувањето на бракот, со исклучок на пари дадени во форма на мираз доколку странецот доаѓа од земја каде што давањето на мираз е вообичаена пракса,
 - минатото на еден или двајцата сопружници содржи докази за претходни бракови по договор или аномалии во престојот и
 - постојат други околности кои укажуваат дека бракот е по договор.
- (3) Основите за сомневање од ставот (2) на овој член се утврдуваат од изјави од засегнатите лица или од трети лица, врз основа на писмена документација или проверки извршени од страна на Министерството за внатрешни работи.
- (4) Одредбите од ставовите (1), (2) и (3) на овој член се применуваат и во постапката за одобрување постојан престој.

3. Престанување на привремен престој

а) Одземање на привремен престој Причини за одземање привремен престој Член 126

- (1) На странец кој има одобрен привремен престој, освен привремен престој одобрен на жртви на трговија со луѓе, ќе му се одземе привремениот престој, ако:
- со правосилна пресуда е осуден на казна затвор во траење од најмалку три месеца;
 - остане без средства за издржување и сместување, а издржувањето и сместувањето за време на престојот во Република Македонија не му е обезбедено на друг законски начин;
 - се утврди дека странецот свесно дал невистинити информации или свесно ја прикрил целта и околностите кои се од значење за издавањето на дозволата за привремен престој, или биле користени фалсификувани, туѓи или неважечки документи;
 - дополнително се утврди дека странецот повеќе не ги исполнува условите за одобрување привремен престој;
 - престојува во спротивност со наведената цел и околностите на престојот;
 - одбива да ги извршува одлуките на државните органи;
 - изврши повреда на одредбите од овој закон;
 - претставува опасност за јавниот ред и националната безбедност на Република Македонија;
 - се утврди дека странецот неоправдано престојувал надвор од Република Македонија во период подолг од една четвртина од периодот за кој му одобрен привремен престој;
 - му е одобрен привремен престој заради семејно обединување, а се утврди дека не живее во вистинска брачна или семејна заедница со странецот кој е носител на правото на семејно обединување;

Македонско здружение на млади правници

- му е одобрен привремен престој заради работа, а не успеал да го склучи договорот за вработување со правното лице или договорот за вработување престанал да му важи пред истекување на важноста на издадената дозвола за привремен престој заради работа, или ако странецот почнал да врши работа различна од работата за која му е издадена дозволата за привремен престој заради работа, за што Агенцијата за вработување доставува известување до Министерството за внатрешни работи;

- се утврди дека покровителот или неговиот брачен другар е во брак или долготрајна врска со друго лице или

- постојат основани сомневања дека бракот или со странецот кој има одобрен престој или со државјанинот на Република Македонија е склучен по договор или постојат сомневања дека бракот не е склучен врз основа на желба на едната или другата страна.

Коментар на чл. 126 ст. 1: Со оглед на тоа дека согласно чл. 120 привремен престој може да се одобри по исклучок и поради хуманитарни причини на странци кои не ги исполнуваат условите за одобрување на привремен престој, а доколку станува збор за жртви на трговија со луѓе, непридружувани деца, лица без државјанство и други категории на странци кои од оправдани причини добиле хуманитарна заштита, МЗМП смета дека е неопходно дополнување на ставот 1 од овој член и од одземање на привремениот престој поради наведените причини да бидат исклучени покрај жртвите на трговија со луѓе и другите категории на странци на кои им е одобрен привремен престој поради хуманитарни причини.

(2) При одлучување за одземање на привремениот престој се земаат предвид должината на престојот на странецот во Република Македонија, неговите лични, економски и други врски со Република Македонија, како и последиците кои ќе произлезат од изречената мерка за него и неговото семејство.

(3) Пред донесувањето на решението од странецот ќе се побара изјава за околностите кои се важни за донесување на решението.

(4) По исклучок од ставот (1) на овој член, привремениот престој нема да се одземе ако сериозноста на стореното дело и врските на странецот со Република Македонија укажуваат дека одземањето на привремениот престој ќе има несразмерно тешки последици за странецот или за близок член на неговото потесно семејство кој законски престојува во Република Македонија.

Надлежност за донесување решение за одземање привремен престој

Член 127

(1) За одземање привремен престој одлучува Министерството за внатрешни работи со решение.

(2) Со решението од ставот (1) на овој член се определува рок на доброволно враќање во кој странецот е должен да ја напушти територијата на Република Македонија согласно член 152 од овој закон.

(3) Против решението од ставот (1) на овој член, странецот има право на жалба во рок од осум дена од денот на приемот на решението до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

Македонско здружение на млади правници

(4) Жалбата на решението поднесена од странец кој престојувал на територијата на Република Македонија врз основа на дозвола за привремен престој помалку од три години, не го одлага извршувањето на решението.

Коментар на чл. 127 ст. 4: Кога станува збор за одземање на привремениот престој, предвидено е дека кога се работи за жалба против решението за одземање на привремен престој поднесена од странец кој престојувал на територијата на РМ врз основа на дозвола за привремен престој помалку од три години, таа не го одлага извршувањето на решението. Со тоа што управниот орган веднаш во решението ќе определи рок во кој странецот ќе треба доброволно да ја напушти територијата на РМ, странецот е ставен во подредена положба и го одзема неговото право на престој без да му дозволи да остане на територијата на РМ во временскиот период додека жалбата е разгледана од второстепен орган или независен суд.

Дополнително, во став 5 е предвидено дека тоа не се однесува на ситуациите кога странецот има дете кое е со законски престој на територијата на Република Македонија и кое живее во заедничко семејно домаќинство со странецот. Се поставува прашањето што е со ситуациите на одобрен привремен престој на лица поради хуманитарни причини, како на пр. жртви на трговија со луѓе и непридружувани деца. Поради ранливоста на оваа категорија потребно е да се дополни овој член со нов став кој ќе гласи:

(6) Одредбата од ставот (4) на овој член не се однесува во случај ако привремениот престој е стекнат по основ на хуманитарни причини или станува збор за странец кој изкажал намера или поднел барање за меѓународна заштита.

(5) Одредбата од ставот (4) на овој член не се однесува во случај ако странецот има дете кое е со законски престој на територијата на Република Македонија и кое живее во заедничко семејно домаќинство со странецот.

(6) Решението на Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен ќе се донесе во рок од 15 дена од денот на поднесувањето на жалбата.

(7) Против решението на Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен може да се поведе управен спор пред надлежен суд, согласно Законот за управните спорови.

4. Постојан престој

4.1 Одобрување постојан престој

Член 129

(1) Постојан престој се одобрува на странец кој најмалку пет години пред поднесувањето на барањето за одобрување постојан престој непрекинато престојувал на територијата на Република Македонија врз основа на одобрен привремен престој.

(2) Постојан престој ќе се одобри и на лице под меѓународна заштита кое најмалку пет години пред поднесување на барањето за одобрување постојан престој непрекинато престојувало на територијата на Република Македонија согласно овој статус.

Македонско здружение на млади правници

(3) Постојан престој нема да се одобри на странец кој престојува во Република Македонија врз основа на дозвола за привремен престој издадена заради:

- работа на сезонски работници, дневни мигранти, преместени работници или работници испратени од обезбедувачи на услуги за целите на прекуграничното обезбедување на услуги;
- школување или студирање;
- учество во програми на меѓународна размена на ученици или студенти;
- специјализација, стручно усовршување или практично оспособување;
- волонтерство,
- научно истражување,
- семејно обединување со покровител кој привремено престојува во Република Македонија заради научно истражување;
- семејно обединување со покровител кој привремено престојува во Република Македонија заради волонтерство;
- сместување или згрижување во установи за стари лица;
- лекување и
- хуманитарни причини.

Коментар на чл. 129 ст. 3 ал. 11: Непотребно се исклучуваат лицата кои се стекнале со привремен престој поради хуманитарни причини од право на стекнување на постојан престој со оглед на тоа што причините заради кои е одобрен привремениот престој поради хуманитарни причини можат да траат и повеќе од 5 години и во тие случаи неправилно се дискриминираат лицата кои го стекнале престојот по тој основ.

(4) Постојан престој нема да се одобри и на странец кој:

- има одобрение да престојува во Република Македонија врз основа на привремена заштита или поднело барање за одобрение за престој врз таа основа и чека одлука за неговиот статус;
- има поднесено барање за меѓународна заштита и не е донесена конечна одлука во постапката за признавање право на меѓународна заштита;
- има одобрен привремен престој заради стекнување на право на сопственост на стан, станбена зграда и куќа на територијата на Република Македонија согласно одредбите од овој закон;
- има законски статус регулиран со Виенската конвенција за дипломатски односи од 1961 година, Виенската конвенција за конзуларни односи од 1963 година или Виенската конвенција за претставување на државите во нивните односи со меѓународните организации од универзален карактер.

(5) По основ на семејно обединување постојан престој ќе се одобри само на членовите на потесното семејство на покровителот кој има одобрен постојан престој, доколку живеат во вистинска брачна или семејна заедница, како и на зависните членови на потесното семејство на странецот, а кои го исполнуваат условот од ставот (1) на овој член.

(6) На странец чиј престој е во интерес на Република Македонија, ќе му се одобри постојан престој пред истекот на рокот од ставот (1) на овој член.

(7) Дозволата за постојан престој ја издава Министерството за внатрешни работи лично на странецот на кого се однесува.

Македонско здружение на млади правници

Услови за одобрување постојан престој Член 130

Постојан престој ќе му се одобри на странец и на лице под меѓународна заштита, кои:

- до моментот на поднесување на барањето престојувале во Република Македонија непрекинато пет години согласно членот 129 ставови (1) и (2) од овој закон;
- имаат стабилни и редовни средства за издржување, без користење на социјална помош;

Коментар на чл. 130 ст. 1 ал. 3: Социјалната помош треба да биде прифатена како извор на средства за издржување особено кај лице под меѓународна заштита или кај странец со привремен престој заради хуманитарни причини или престој одобрен на жртви на трговија со луѓе со оглед на нивната особена ранливост и имајќи предвид дека (ре)интеграцијата е долготраен процес во текот на кој најчесто социјалната помош е единствен извор на издржување за овие лица.

- имаат обезбедено сместување или средства за сместување;
- имаат здравствено осигурување;
- за време на престојот во Република Македонија, во периодот од пет години пред поднесувањето на барањето за постојан престој не сториле кривично дело за кое е предвидена казна затвор во траење од најмалку една година;
- не претставувааат опасност за јавниот ред, јавното здравје, националната безбедност или меѓународните односи на Република Македонија и
- го владеат македонскиот јазик до тој степен да може лесно да се разберат со околината.

Посебни услови за одобрување постојан престој Член 132

(1) Лицата кои со влегување во сила на овој закон ќе се сметаат за странци во Република Македонија, а кои до 8 септември 1991 година биле државјани на СФРЈ и имале законски престој на територијата на СРМ, а по 8 септември 1991 година продолжиле да престојуваат во Република Македонија, како и нивните деца кои се на возраст над пет години, ќе се стекнат со право на постојан престој во Република Македонија, ако во рок од три години од влегување во сила на овој закон поднесат барање за одобрување постојан престој.

(2) За лицата од ставот (1) на овој член не важат одредбите од членот 130 од овој закон.

(3) Во определени случаи (социјални случаи, малолетни деца, лица неевидентирани во матична книга на родени) кон барањето од ставот (1) на овој член во постапката за одобрување постојан престој се приложува и мислење од надлежна институција дека лицето или членовите на семејството користеле одредени права од надлежен орган во Република Македонија.

(4) Лицата од ставот (1) на овој член потребно е да достават доказ дека не се државјани на друга држава за која разумно може да се претпостави дека е земја на негово потекло или потекло на неговите родители.

(5) За лицата од ставот (4) на овој член кои се државјани на друга држава се применуваат одредбите од членот 130 од овој закон.

Македонско здружение на млади правници

Коментар на чл. 132: Ова е позитивна новина во законот и МЗМП смета дека ќе има позитивно влијание врз лицата без државјанство кои по распадот на СФРЈ не се запишале во државјанството на земјата од која што потекнуваат, ниту во македонско државјанство, а останале да живеат во Македонија и оформиле трајни и нераскинливи врски со Република Македонија.

Сепак, потребно е попрецизно дефинирање на тоа кои лица ќе регулираат престој под хуманитарни причини според член 120, како лица без државјанство, а посебно, потребно е дефинирање дали лицата кои се родени во Република Македонија, а немаат македонско државјанство, ниту се запишани во државјанство по земјата на потекло ќе регулираат престој според хуманитарни причини и ќе добијат привремен престој или и тие ќе бидат опфатени со одредбите од член 132 и ќе добијат постојан престој, а под хуманитарни причини, привремен престој би добиле останати лица без државјанство, кои не се родени во Македонија ниту потекнуваат од некоја од земјите кои биле во состав на бивша Југославија.

Согласно нашето толкување, и лицата кои се родени на територија на Република Македонија спаѓаат во групата лица кои имале државјанство на СФРЈ т.е. нивните деца, кои се на возраст над 5 години.

Законот не е доволно прецизен ни во поглед на одредбите предвидени во член 132 став 3 т.е. во однос на лицата кои се неевидентирани во матичната книга на родените и останатите лица предвидени во овој став) во однос на мислењето од надлежната институција кое треба да го приложат кон барањето за регулирање престој: од која институција и за кои права се однесува мислењето кое е потребно да го достават. Сметаме дека вака формулиран, ставот не е доволно јасен и во пракса би можел да создаде забунувања кај лицата кои треба да го регулираат престојот по овој член, а исто така, на овој начин би можело да им се даде поголема дискреција на службените лица кои одлучуваат по барањето за престој, па можно е да бараат најразлични мислења кои во пракса можеби би било тешко да се прибават, а другите институции да такво мислење со кое ќе го потврди користењето и уживањето на некои права.

Надлежност за донесување решение за одобрување постојан престој

Член 135

(1) За барањето на странецот за одобрување постојан престој во Република Македонија одлучува Министерството за внатрешни работи со решение, најдоцна во рок од четири месеци од денот на доставувањето на барањето со документите од член 134 став (2) од овој закон.

(2) Во исклучителни случаи поврзани со сложеноста на разгледување на барањето, временскиот рок од ставот (1) на овој член може да се продолжи но не подолго од три месеци.

Коментар на чл. 135 ст. 1 и 2: Овде постои правна празнина и се поставува прашањето по кој основ странецот престојува додека ја чека одлуката? После петтата година лицето поднесува барање за постојан престој и ја чека одлуката која може да биде донесена и

Македонско здружение на млади правници

дури по 7 месеци. Каков документ странецот поседува за да му се засмета периодот на чекање и без да постои прекин или дека престојува незаконски?

(3) Во случај кога нема да се одобри постојан престој на странецот од причини утврдени во членот 130 став (1) алинеја 6 од овој закон, надлежниот орган не е должен да ги образложи причините од кои се раководел при донесување на таквото решение.

Коментар на чл. 135 ст. 3: Ова не е во согласност со принципот на еднаквост на оружјето и ја доведува во прашање правната сигурност. Треба да ѝ се даде можност на странката да се изјасни за фактите и околностите. Лицата нема да знаат кои биле пречките, причините, основите и околностите кои управниот орган ги земал предвид за одлучи да не им одобри постојан престој.

(4) Против решението од ставот (1) на овој член, странецот има право на жалба во рок од осум дена од денот на приемот на решението до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

(5) Решението на Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен ќе се донесе во рок од 30 дена од денот на поднесување на жалбата.

(6) Против решението на Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен може да се поведе управен спор пред надлежен суд, согласно закон.

Надлежност за донесување решение за одземање постојан престој

Член 137

(1) За одземање постојан престој одлучува Министерството за внатрешни работи со решение.

(2) Со решението од ставот (1) на овој член, се определува рок на доброволно враќање во кој странецот е должен да ја напушти територијата на Република Македонија согласно член 152 од овој закон.

(3) Против решението од ставот (1) на овој член, странецот има право на жалба во рок од осум дена од денот на приемот на решението до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

(4) Жалбата од ставот (3) на овој член, го одлага извршувањето на решението, освен во случај кога странецот претставува закана за јавниот ред и поредок и националната безбедност.

Коментар на чл. 137 ст. 4: Кога станува збор за решение за одземање на постојаниот престој, позитивно е тоа што е предвидено суспензивно дејство на жалбата и генерално во сите случаи се одлага извршувањето на решението, освен во случаи кога странецот претставува закана за јавниот ред и поредок и националната безбедност.

Сепак, останува прашањето врз основа на кои околности ќе се води управниот орган кога ќе одлучи дека жалбата нема да има суспензивно дејство за некој странец со оправдување дека претставува закана за јавниот ред и поредок и националната безбедност, со оглед на тоа што согласно предлог законот надлежниот орган не е должен да ги образложи причините од кои се раководел при донесување на таквото

решение.

(5) Решението на Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен, ќе се донесе во рок од 30 дена од денот на поднесување на жалбата.

(6) Против решението на Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен, може да се поведе управен спор пред надлежен суд, согласно Законот за управните спорови.

Глава V ВРАЌАЊЕ НА СТРАНЕЦ

1. Услови за враќање

Член 145

(1) Министерството за внатрешни работи одлучува за враќање на странец на кој му се откажува или одзема законскиот престој во државата, кој незаконски престојува или се протерува од територијата на Република Македонија, согласно одредбите од овој закон.

(2) Одлучувањето за враќање е составен дел од решенијата со кои се откажува или одзема законскиот престој на странецот, решението за враќање и решението за протерување.

(3) За решението за враќање, како и за делот од решенијата од ставот (2) на овој член кој се однесува на враќањето на странецот и правните лекови, на барање на странецот се обезбедува превод на јазик кој се смета дека странецот го разбира или може да го разбере.

(4) Во случај кога странецот незаконски ја преминал државната граница надвор од местото, времето или начинот определени за преминување на државната граница или е фатен непосредно по незаконското преминување на државната граница, нема да се постапи согласно ставот (3) на овој член.

Коментар на чл. 145 ст. 4: Не е јасна одредбата од став 4 од член 145 кој се однесува на странци кои оствариле незаконски влез во РМ каде експлицитно е наведено дека нема да се постапи согласно ставот (3) на овој член. Оттука, нејасно е дали странец кој остварил незаконски престој воопшто ќе добие решение за протерување или враќање? Дали ќе има право на правен лек и каква ќе биде ефикасноста на правниот лек доколку не е обезбеден преведувач за лицето?

Исто така, нејасна е поврзаноста на решението со кое се откажува или одзема законскиот престој на странец кој остварил незаконски влез и дали тоа значи дека лицата кои оствариле привремен престој по основ на хуманитарни причини, а претходно оствариле незаконски влез, нема да имаат обезбедени процедурални гаранции кои ги уживаат согласно меѓународното право?

На овој начин, се легализира протерувањето и отстранувањето на странците и други ранливи категории вон законските постапки и процедури без да се даде можност за утврдување на причините, начинот и профилот на лицата кои незаконски ја преминале границата.

Македонско здружение на млади правници

Незаконски престој

Причини за незаконски престој

Член 147

(1) Странецот незаконски престојува во Република Македонија ако не ги исполнува или повеќе не ги исполнува условите за влез и престој, односно ако:

- незаконски влезе во Република Македонија;
- престојува подолго од 90 дена во текот на 180 дена кои претходат на секој ден престој во Република Македонија, а за влез не му е потребна виза;
- нема валидна виза, доколку му е потребна согласно визниот режим на Република Македонија;
- ја искористил визата или истекла важноста на издадената виза;
- со истекот на рокот за кој му е одобрен привремен престој во Република Македонија, а странецот во определениот рок не поднесе барање за продолжување на дозволата за привремен престој;
- не ја напушти Република Македонија во рокот кој му е определен;
- влегол во Република Македонија пред истек на забраната за влез;
- е конечно одбиен во постапката по поднесено барање за остварување право на меѓународна заштита од Република Македонија, како и лицето чие право на азил е престанато, поништено или укинато согласно Законот за меѓународна и привремена заштита и не ја напуштил територијата на Република Македонија во определен рок согласно закон;

Коментар на чл. 147 ст. 1 ал. 8: Треба да се промени зборот „конечно“ со „правосилно“ одбиен, со оглед на тоа дека согласно Законот за општата управна постапка против конечната одлука може да се поведе управен спор, а со тоа лицето сè уште да го ужива статусот на барател на азил, односно на лице со добиено право на азил. Уставот на РМ, го гарантира правото на правен лек и оттука и по добиената одлука на лицето треба да му се признае правото на законски престој сè додека не се донесе правосилна одлука од надлежен суд.

- странецот кој искажал намера за поднесување на барање за признавање право на азил, ако во рок од 72 часа не поднел барање за признавање на право на азил согласно одредбите од Законот за меѓународна и привремена заштита.

(2) Одредбата од ставот (1) алинеја 1 на овој член не се однесува на странец за кого постојат основи за сомневање дека е жртва на кривично дело „Трговија со луѓе“, доколку недозволеното влегување е извршено како последица на кривичното дело „Трговија со луѓе“.

(3) Одредбата од ставот (1) алинеја 1 на овој член не се однесува на странец кој побарал признавање на право на меѓународна заштита согласно Законот за меѓународна и привремена заштита.

Надлежност за донесување решение за враќање на странецот

Член 148

(1) За враќање на странецот во случаите од член 147 од овој закон одлучува Министерството за внатрешни работи со решение.

Македонско здружение на млади правници

(2) Со решението за враќање се определува рок на доброволно враќање во кој странецот е должен да ја напушти територијата на Република Македонија согласно член 152 од овој закон.

(3) Со решението од ставот (1) на овој член, странецот се известува дека ако не ја напушти територијата на Република Македонија во рокот на доброволно враќање, ќе се отстрани од Република Македонија.

(4) Против решението од ставот (1) на овој член странецот може да поведе управен спор пред надлежен суд.

(5) Поведувањето управен спор пред надлежен суд од ставот (4) на овој член не го одлага извршувањето на решението за враќање.

Коментар на чл. 148 ст. 4 и 5: Исклучок од овие правила треба да постои за ранливите категории на лица, како лицата под меѓународна заштита, жртвите на трговија со луѓе и лицата кои имале престој заради хуманитарни причини, односно поведувањето управен спор пред надлежен суд од ставот (4) на овој член за овие категории на лица да го одлага извршувањето на решението за враќање.

(6) Постапката пред надлежниот суд е итна.

2. Протерување на странец

Причини за протерување

Член 149

(1) Странец може да биде протеран ако:

- со правосилна пресуда е осуден на казна затвор во траење од најмалку една година;
- претставува сериозна опасност за јавниот ред и поредок, националната безбедност или меѓународните односи на Република Македонија;
- постојат сериозни причини да се смета дека сторил тешки кривични дела, а особено кривични дела поврзани со производство и пуштање во промет на наркотични дроги, психотропни супстанции и прекурсори или постојат цврсти докази за неговата намера да изврши такви кривични дела на територијата на Република Македонија;
- е конечно одбиен во постапката по поднесено барање за остварување право на меѓународна заштита од Република Македонија, како и лицето чие право на азил е престанато, поништено или укинато согласно Законот за меѓународна и привремена заштита и не ја напуштил територијата на Република Македонија во определен рок согласно закон;

Коментар на чл. 149 ст. 1 ал. 4: Одредбата е проблематична бидејќи остава можност странците и други лица без правосилна одлука да бидат протерани од РМ и во ситуација кога се води постапка за признавање на право на меѓународна заштита пред второстепени и судски органи. МЗМП предлага зборот „конечно“ да се смени со „правосилно“.

- престојува во спротивност со наведената цел и околностите на престојот;
- претставува опасност за јавното здравје или
- изврши повеќе пати повторени или потешки повреди на одредбите од овој закон.

Македонско здружение на млади правници

(2) Одредбата од ставот (1) алинеја 6 на овој член нема да се применува ако болеста на странецот што претставува опасност за јавното здравје се појавила по истекот на три месеца од денот кога странецот влегол во Република Македонија.

(3) При одлучување за протерување на странецот од Република Македонија се земаат предвид должината на престојот на странецот во Република Македонија, неговата возраст, неговите лични, економски и други врски со Република Македонија и последиците што ќе произлезат од изречената мерка за него или за член на неговото потесно семејство кој законски престојува во Република Македонија.

(4) Одредбите од овој член не се применуваат на странец кој бара меѓународна заштита од Република Македонија согласно Законот за меѓународна и привремена заштита.

Коментар на чл. 149 ст. 4: Овој став е во колизија со ставот 1 алинеја 4 од истиот член бидејќи и во двете ситуации лицето е барател на меѓународна заштита до правосилноста на одлуката, а не до „конечната“ одлука.

Коментар на чл. 149: Исто така, оваа одредба треба да се усогласи со Директивата 2008/115/ЕК во делот дека државата треба да обезбеди ефективен мониторинг систем во случај на присилно враќање и отстранување на странци од територијата на државата.

Надлежност за донесување решение

Член 151

(1) Министерството за внатрешни работи донесува решение за протерување на странецот од Република Македонија.

(2) Со решението од ставот (1) на овој член се определува рокот на доброволно враќање во кој странецот е должен да ја напушти територијата на Република Македонија согласно член 152 од овој закон, како и времето за кое му е забрането повторно влегување во Република Македонија, утврдено во член 153 од овој закон.

(3) Во случај кога странецот се протерува од причини утврдени во член 149 став (1) алинеи 2 и 3 од овој закон, надлежниот орган не е должен да ги образложи причините од кои се раководел при донесувањето на таквото решение.

Коментар на чл. 151 ст. 3: Потребно е на странката да ѝ се даде можност да се изјасни за фактите и околностите врз основа на кои е донесено решението и да се сослуша во однос на фактите и тврдењата кои таа ги има. Во сите овие случаи, можеме да тврдиме дека не е целосно утврдена фактичката состојба и според тоа не е утврдена ни материјалната вистина која е основно начело на управната постапка согласно член 10 од Законот за општата управна постапка. Дополнително ваквата одредба претставува повреда на принципот на еднаквост на оружјата, спротивно на член 6 од Европската конвенција за човекови права. Одлука без образложение не дава можност лицата ефикасно да ги искористат правните лекови што им се на располагање.

(4) Со решението од ставот (1) на овој член странецот се известува дека ако доброволно не ја напушти територијата на Република Македонија во определениот рок, ќе се отстрани од Република Македонија.

(5) Против решението од ставот (1) на овој член странецот може да поведе управен спор пред надлежен суд, согласно Законот за управните спорови.

Македонско здружение на млади правници

(6) Поведувањето на управен спор пред надлежен суд од ставот (5) на овој член не го одлага извршувањето на решението.

(7) Протерувањето, рокот во кој странецот е должен да ја напушти територијата на Република Македонија, како и времето за кое на странецот му е забрането повторно влегување во Република Македонија се запишуваат во патната исправа на странецот, доколку ја поседува.

Привремено задржување на странец

Член 158

(1) Заради обезбедување во постапката за отстранување, странецот може да биде задржан од страна на Министерството за внатрешни работи најдолго до 24 часа.

(2) Странецот од ставот (1) на овој член веднаш се известува за причините за задржувањето и за можноста по негово барање да го информира дипломатско-конзуларното претставништво на државата чиј државјанин е, да оствари контакт со правен застапник и членови на неговото семејство.

(3) За задржувањето на непридружуван малолетно дете веднаш се известува Центарот за социјална работа и дипломатско-конзуларното претставништво на државата чиј државјанин е.

Коментар на чл. 158 ст. 3: Оваа одредба го регулира задржувањето на (непридружувани) деца. Ставот на МЗМП е дека децата не треба да бидат притворани, без оглед на нивниот правен или имиграциски статус, или статусот на нивните родители, и дека задржувањето никогаш не е во нивниот најдобар интерес. Притворањето на деца е прифатено како прекршување на Конвенцијата за правата на детето.

Соодветни мерки за згрижување и програми за заедницата мораат да бидат воспоставени за да се осигура соодветен прифат на деца и нивните семејства. Според тоа, МЗМП предлага да се додаде став кој ќе пропишува дека кога одлуката за потенцијално задржување би засегала дете, мора да се спроведе темелно определување на најдобриот интерес на детето, наведувајќи мерки за алтернативно згрижување и алтернативи на притвор за децата и нивните семејства.

(4) Задржувањето на странецот престанува веднаш по престанувањето на причините за неговото задржување, а најдоцна до истекот на рокот определен во ставот (1) на овој член.

Надлежност за донесување решение

Член 160

(1) За привремено задржување на странците од членот 159 од овој закон во Прифатниот центар одлучува Министерството за внатрешни работи со решение.

Коментар чл. 160 ст. 1: Уставот на Република Македонија, во членот 12, став 2 пропишува дека „никој не може да биде лишен од слобода, освен со одлука на суд и во случаи и постапка утврдени со закон“. Сегашната одредба е во спротивност со членот 12 од Уставот, како и меѓународните стандарди (пред сè, членот 9, став 3 од Меѓународниот пакт за граѓански и политички права).

Македонско здружение на млади правници

Оттука, МЗМП предлага оваа одредба да се измени, така што задржувањето би било проследено со соодветни гаранции во согласност со меѓународното право и Уставот на Република Македонија, осигурувајќи се дека судот одлучува по лишувањето од слобода во рок од 24 часа.

(2) Против решението од ставот (1) на овој член, странецот може да поведе управен спор пред надлежен суд согласно Законот за управните спорови.

(3) Поведувањето на управен спор пред надлежен суд од ставот (2) на овој член не го одлага извршувањето на решението.

(4) Постапката пред надлежен суд е итна.

Времетраење на привремено задржување во Прифатен центар

Член 161

(1) Странецот привремено се задржува во Прифатниот центар до престанувањето на причините кои го оневозможиле неговото отстранување од територијата на Република Македонија, но не подолго од шест месеци.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, задржувањето може да се продолжи најдолго за уште 12 месеци, ако странецот:

- одбие да даде лични или други податоци и документи кои се потребни за негово отстранување или дал лажни податоци;

- на друг начин го спречува или пролонгира отстранувањето или

- ако оправдано се очекува доставување на патни или други документи потребни за отстранување кои се побарани од надлежни органи на други држави.

(3) Странецот од членот 159 став (3) од овој закон ќе се задржи во Прифатниот центар до добивање на валидна патна исправа од државата чиј државјанин е, односно до издавање на пасошот од членот 170 став (2) од овој закон.

(4) Странецот не смее да го напушти Прифатниот центар, освен ако постојат особено оправдани причини и за тоа му е дадена согласност од надлежниот орган.

(5) По истекот на роковите од ставовите (1) и (2) на овој член, странецот го напушта Прифатниот центар.

Коментар на чл. 161: Станува збор за одредби кои не се во согласност со Уставот. Со употреба на зборови како привремено задржување, се остава впечаток дека станува збор за краткотрајно задржување на странец, но согласно мерките и должината на траење на истите de facto станува збор за притвор. Во однос на задржувањето и мерките за обезбедување на присуство, односно мерките за органичување на слобода на движење не треба да се прави разлика помеѓу државјани и странци. Согласно членот 29 од Уставот - странците во Република Македонија уживаат слободи и права гарантирани со Уставот, под услови утврдени со закон и меѓународни договори. Согласно член 12 од Уставот - слободата на човекот е неприкосновена. Никому не може да му биде ограничена слободата, **освен со одлука на судот и во случаи и во постапка утврдена со закон.**

Согласно Директивата 2008/115/ЕК (чл. 15 ст. 3) со која се врши усогласување во предлог законот, во секој случај задржувањето треба да биде разгледано во разумни временски периоди по барање на странецот или ex officio (по службена должност). Оваа одредба од Предлог законот не го познава судското разгледување кога е продолжен периодот на

Македонско здружение на млади правници

задржување, спротивно на Директивата.

Спорна е и должината на времетраењето на задржувањето во член 161 каде е предвидено дека може да трае не подолго од 6 месеци, а може и да се продолжи до 12 месеци (од страна на МВР) без судска одлука, а согласно законската регулатива - задржувањето може да трае најдолго 24 часа од моментот на лишување од слобода и во овој рок лицето мора да се изведе пред надлежниот судија. По истекот на овој рок задржаното лице мора да биде пуштено на слобода.

Престанок на привременото задржување во Прифатен центар

Член 163

(1) Привременото задржување на странецот во Прифатниот центар престанува:

- со отстранување на странецот;
- со истекот на рокот за кој е определно привременото задржување;
- ако престојот на странецот стане законски;
- ако е поништено решението за задржување;
- ако престанат причините поради кои е донесено решение за задржување;
- со отпуштање од Прифатниот центар.

Коментар на чл. 163 ст. 1 ал. 6: За случаите кога ќе се отпушти странецот поради определени околности не е предвидено кој статус странецот ќе го има и како понатаму ќе се постапи со него.

(2) Странецот ќе се отпушти од Прифатен центар, ако:

- околностите укажуваат дека отстранувањето нема да може да се изврши;
- странецот е привремено задржан во Прифатниот центар кога не може да се утврди идентитетот согласно член 183 став (3) од овој закон, а по утврдување на идентитетот не е донесено ново решение за привремено задржување во Прифатен центар.

(3) Странецот може да се отпушти од Прифатен центар и во случај кога:

- отстранувањето на странецот е одложено поради нарушување на принципот на невраќање;
- се исполнети условите од член 162 од овој закон.

(4) За престанок на привременото задржување на странецот во Прифатниот центар одлучува Министерството за внатрешни работи со решение.

(5) Против решението од ставот (1) на овој член, странецот може да поведе управен спор пред надлежен суд согласно Законот за управните спорови.

(6) Поведувањето управен спор пред надлежен суд од ставот (5) на овој член не го одлага извршувањето на решението.

(7) Постапката пред надлежен суд е итна.

Задржување на странец чиј идентитет не може

да се утврди

Член 183

(1) Ако странецот одбива или не е во можност да го докаже својот идентитет, овластените службени лица на Министерството за внатрешни работи со цел да го утврдат неговиот идентитет можат да го задржат странецот, но не повеќе од 12 часа.

Македонско здружение на млади правници

(2) Ако во рокот од ставот (1) на овој член не може да се утврди идентитетот на странецот, овластените службени лица на Министерството за внатрешни работи поднесуваат барање за поведување на прекршочна постапка до надлежниот суд.

(3) Врз основа на решението на судот со кое на странецот му е одредена мерка „задржување на странец во Прифатниот центар“, овластените службени лица на Министерството за внатрешни работи го задржуваат странецот во Прифатниот центар.

(4) Странецот од ставот (1) на овој член може да биде задржан во Прифатниот центар до добивање на податоци за неговиот идентитет, за кое одлучува судот со решение.

Коментар на чл. 183: Ова одредба уредува ситуација кога не може да се утврди идентитетот на странецот и задржувањето се ограничува на 12 часа, па врз основа на судска одлука се одредува мерка „задржување на странец во Прифатниот центар“. Дали само кога станува збор за задржување поради утврдување на идентитет се поднесува барање за прекршочна постапка? Што е во ситуациите кога странецот одбива да даде лични или други податоци и документи кои се потребни за негово отстранување, а согласно член 161 не е предвидено поведување на прекршочна постапка и вклучување на суд?

И покрај тоа спорно е тоа што странецот може да биде задржан до добивање на податоци за неговиот идентитет што може да трае долго и да резултира со долготрајно и арбитрерно притварање на лица кои државата нема да може да ги врати во друга земја, а нема никакви околности кои упатуваат на тоа дека се сторители на некое кривично дело.

Правна помош и судска заштита

Член 193

Кога против странецот е покрената постапка за протерување од Република Македонија, одземање на правото на престојот или лишување од слобода, или е потребно да ја напушти Република Македонија согласно решение за враќање, странецот ќе биде известен дека има право на правна помош и судска заштита и право да контактира со претставникот на својата држава во Република Македонија.

Коментар на чл. 193: Потребно е да се усогласи оваа одредба со Директивата 2008/115/ЕК (чл. 13 ст. 3 и 4) и да се уреди дека државата е должна да обезбеди право на бесплатна правна помош на странците, посебно на оние против кои е покрената постапка за протерување, лишување од слобода или кои е потребно да ја напуштат РМ согласно решение за враќање, и дека државата е должна да обезбеди механизми за остварување на ова право во согласност со националното законодавство.